

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLÍCKE NOVINY
 VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠEŠŤNÁŠŤ STRANÁCH.

Predplatná cena:
 Na celý rok ... 4 koruny — hal.
 Na pol roka ... 2 " — "
 Na štvrt roka ... 1 " — "
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor:
Dr. ALEXANDER ERNSZT,
 páp. komorník.
 Majiteľ a vydavateľ:
JÁN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo:
 Budapešť, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám.
 sem sa majú posielat' predplatky, taktiež dopisy do novíc
 ohlasy a náhodné reklamácie. Ceny ohlasov dia tarify.
 Rukopisy sa nazpak nedávajú.

Vdova gr. Ferdinanda Zichyho †

rod. gr. Livia Zichy, narod. sa r. 1839, umrela 16. júla r. 1913.

Všade kde ľudia v uctivosti držia horlivosť vo viere, obetivosť na širom poli verejnej dobročinnosti, anjelskú dobrosrdečnosť, matku dľa srdca Božieho a príkladnú manželku, zaplačú nad zvesťou, že ovdovená manželka, preblahej pamiatky neunáveného vodcu katolíkov Uhorska grófa Ferdinanda Zichyho, milá matka predsedu kresťanskej ľudovej strany grófa Aladára Zichyho odobrala sa do večnosti. Vo stredu 16. júla večer o šiestej hodine sladko usnula v Pánu. V dlhej nemoci ktorú snášala s úplným odovzdaním sa do vôle Božej, nekonečnou pečlivosťou a láskou opatrovaly ju verné jej dietky. V posledných okamženiach obetivého života jej vo vrúcnych modlitbách ponorení, okolo lúžka jej stáli: najstarší syn *Ferdinand*, bývalý minister *Aladár*, *Karolina Sarolta* (manželka grófa Georga Majlátha), *Livia Klára* (anjel kresťanskej dobročinnosti) a *Maria Ludvíka* (manželka grófa Gejzu Majlátha, bývalého vyslanca kresťanskej ľudovej strany). Zármatok rodiny Zichy s úprimnou sústrasťou spolucíti pospolité ľud všetkých krajov krajiny.

Rodina Zichyho v záujme katolicizmu viacej obetovala ako sto iných magnátov. Ľud a zvlášte malí ľudia krajinského obyvateľstva nikdy nezabudnú, že veľký apoštol znovuzrodenia Uhorska v duchu Kristovom, gróf Ferdinand Zichy, zarovnak aj jeho syn Aladár a zaťovia grófi Majláth milióny obetovali a neustále obetujú tým cieľom, aby v krajine upevnený bol

katolicizmus a aby pospolité ľud necítil, že je opustený a osirotený. Grófa Ferdinanda Zichyho verne oddanou pomocníčkou bola jeho anjelského srdca manželka. Ona opravde v duchu Kristovom vychovala svoje dietky, ktoré nasledujú vznešený jej príklad, ochotne zriekajú sa

velkopánskej nádhere a márnosti a prečasto pristupujú ku svätým sviatostiam. V kaštieloch Nagyláng a Adony previeval aj skutočne tak príkladný duch, ako nekdý v domčoku nazaretskem.

Keď za nemeckých časov Ferdinanda Zichyho pre jeho vlastenectvo pozbačili grófskeho rangu a hodili do žalára, tešila ho jedine jeho manželka. Ferdinand Zichy žalárovaný bol v Jozefovskej kasárni v Budíne. Od veliteľa žalára vojenskej posádky len tú jedinkú milosť vyprosil si Ferdinand Zichy, aby každý deň sv. omšu slyšať mohol v kaplnke kasárne. Ku tejto svätej omši prišla každý deň aj jeho manželka a bárs jedon druhého nevideli, spojenými modlitbami prosili všemohúceho za vyslobodenie nevinne odsúdeného. Ak vznešený príklad je kresťanským manželom táto obetivá pobožnosť.

Grófa Ferdinanda Zichyho vo všetkých prácach, starostach a bojoch vždy verne podporovala jeho manželka. I ako účasť brala vo verejných pohyboch krajinských, s mimoriadne veľkou pečlivosťou zastávala a plnila povinnosti kresťanskej matky a panej. S početnými služobníkmi svojimi zachodila vždy vlúdne, ako keby ku rodine boli prislúchali. Prísne jedine žiadala od nich navštevovanie služieb Božích a pristupovanie ku svätým sviatostiam. Chudobným bola opravdová matka. Nebolo v krajine katolíckeho pohybu dobročinného spolku, kde by na prvom mieste obetive nebola pracovala manželka Ferdinanda Zichyho. Celá katolícka spoločnosť Uhorska z tej príčiny aj s najväčšou úctou chovala sa ku manželke Ferdinanda Zichyho a pre zvláštne jej čnosti i jeho veličenstvo sám kráľ opätne poctil ju takým vyznačením, akého zriedka komu ujde sa v živote.

Gró Aladár Zichy, bývalý minister okolo osobnosti jeho veličenstva kráľa, predseda kresťanskej ľudovej strany v krátkom čase ztratil vrelemilovanú manželku, drahého otca a najlákavejšiu matku. Tak hrozné ztraty, tolko žialu a zármutku hlboko zronia aj najpevnejšieho ducha. Nad hroznými zrátami zkormútených, ľudskými slovami pozdvihnúť nemožno, potechu a ulavenie zármutku najdú jedine v tom nábožnom povedomí, že vrele milovaných, ktorých utratili, pred trónom Otca nebeského shliadnu vo večnosti.

V Pánu usnulá manželka grófa Ferdinanda Zichyho, nasledovania hodný príklad dala všetkým kresťanským manželkám a matkám, ako manžela a synov povzbudzovať, oduševňovať, posilňovať majú do bojov za zveladenie katolicizmu a blahobytu kresťanského ľudu. Cieľom dosiahnutia týchto vznešených zámerov gróf Ferdinand Zichy a jeho veľkodušná manželka milióny obetovali i z majetku svojich praotcov. Povďačný ľud katolícky teda rozpamätajúc sa na obrovské obete svojich do večnosti povolaných dobrodincov v duchu nech postaví sa ku ich hrobu v Adonyi a vzdychne si skrúšeným srdcom: *Odpočinutie večné daj im Pane a svetlo večné nech im svieti Amen.*

Smutná štatistika.

Vládne noviny deň po deň donášajú zprávy, že ktoré mesto vyvolilo Štefana Tiszu za čestného občana a kde mu odhlasovali dôveru. Zprávy tie tak sú opísané, ako keby to nekoľnečná sláva bola pre patričné mesto, ktoré Tiszu, doista na vyšší rozkaz, vyvolilo za čestného občana. My však vieme, že je to len vynútená dôvera, bo veď opoziční dôverníci všade protestujú proti takémuto holdovaniu a v Arade páni výborníci do vlasov sa dali, ba aj oflinkovali sa pre Tiszu. To však nemení na veci. Tisza rozkázal fõispánom, aby mu dôveru lifrovali zo všetkých strán krajiny a dôvera a čestné mešťanstvo sypú sa ku Tiszovi.

To bolo treba krajine. Už je Uhorsko blažené. Tiszu ako kedysik Haynaua v každom väčšom meste vyvolili za čestného občana a tak nasýtila sa jeho vysokomyselnosť. Môže si stať pred svojich otrokov a môže sa vychvalovať, že on je najoblúbenejším človekom Uhorska.

Zase nová príležitosť pre mungov, aby na zdravie ich veľmajstra si pripili. A popíjajú si usilovne. Niet dňa, že by mungovia neriadili banketty k úcte Štefana Tiszu. Prestreté stoly až praštia pod farchou jediel a fliaš. Cigáni vyhrávajú až im struny pukajú. Do zvukov hudby mieša sa hlučný rozhovor. Na veľvezira vynášajú zdravice a vychvalujú ho.

— Čo by bolo z Uhorska, keby Tiszu nemalo! Nikdy neumreme!...

Keď čítam zprávy o týchto oslavách, pýtam sa sam seba: či tí páni z lásky a oddanosti oslavujú Tiszu alebo či z povinnosti a na rozkaz?

A odpoveď na moju otázku je: z povinnosti, na rozkaz.

Veď keby Tisza nebol všemohúcim pánom Uhorska, ani pes by sa naň neozrel. Žiadne mesto nevyvolilo by ho za svojho čestného občana a nikde by ho neoslavovali na banquet-

Jonesku rumunský minister zahraničia, pôvodca rumunsko-bulharskej vojny.

toch. Ba čo, keby bol Tisza blízko k tomu, že buchne, odvolali by dôveru tie mestá, ktoré mu ju ešte včera odhlasovali. Veď to tak býva, že kým je volakto ministerpredsedom, tisíce vŕhajú sa pred nim na kolená, keď ho ale kráľ prepustí, neznajú ho viac jeho oslavovatelia a klaňajú sa novejšiu modle.

Kto však oslavuje Tiszu?

Lud nie. Ten nemá príčiny k tomu, bo zhola nič neobdržal od Tiszu. Oslavujú ho vyvolení stoliční výborníci, ktorí musia s vládou držať. A keď je tomu tak, načo ten krik vo vládných novinách? Ach, noviny tie musia vychvalovať toho, kto ich udržiava. Včul Tisza je

ich udržovateľom, preto na jeho oltáre pália temiján. Pri tejto oslave, ktorú prevádzajú otroci mungovia, ja jedno sa spýtam diktátora Uhorska Štefana Tiszu a síce: Pane excellenciašu, máte vy povedomie o tom, že lud Uhorska hladuje? Kým vás dobre platení úradskí a bohatí virilisti oslavujú, zatiaľ státisíce nemajú vzdajšieho chleba. Vašu oslavu preráza škrkot lačných čriev a to je najsmutnejšia hudba. Pane excellenciašu, jestli pochybujete v pravdivosti mojej reči, ráčte si prezrieť výkaz krajinského štatistického úradu, tam najdete čierne na bielom, že *obyvateľstvo mliekom a mädom tečúceho Uhorska v minulom pol roku o stoosedemdesiat millionov korún menej stovilo na potraviny t. j. na chlieb a mäso ako lanského roku v tom čase.* Čo poviete na to pane excellenciašu? Očom to svedčí, keď v Uhorsku o stámilliony menej potravín minú? O tom, že tu lud hladuje. Nie tí páni, ktorým ste vy pane excellenciašu plat povýšil, ani vaši aradskí voličia, ktorí sa pečenkou napchávali a svoj smäd pukným zalievali; ani tí páni nehladujú, ktorí vám dôveru vyslovujú; ani tí mungovia, ktorí masťné obchody prevádzajú, lež hladuje lud pracovný. Kým vaši mungovia nové a nové zábavy usporadujú, zatiaľ státisíce zúfale hľadajú na nebo, čakajúc pomoc. Lež ako čoby sa aj nebo od vrátilo od nás, zachmúrené je a leje prievaly, sype ľad a nastanú povodne, ktoré nivočia úrodu. Sú to strašné vyhlady! Aké dáta uverejní štatistika z druhého pol roka, keď z prvého vykázala tak ohromný deficit? A je to deficit prázdneho žalúdka. Kto tu pomôže, pane Tisza! Vás držia za múdreho štátnika a za veľkého vlastenca. Že vraj vy viete pracovať a neresti naprávať. Do práce sa teda, pane excellenciašu! Nemeškajte ani za chvíľu. Státisíce chudobných rodín čakajú vašu pomoc. Posiaľ dal ste vojenskej vláde čo žiadala. Pravda, na naše farchy, veď vojenský zákon nás utláča. Za vdaku odmente sa, pane excellenciašu. V prvom rade tým rodinám prispejte ku pomoci, ktorým otcov na krajinských hraniciach vo zbroji drží vojenská vláda. To sú všetko pracovné ruky. Mesiace a mesiace postávajú. Cíti to hospodárstvo a priemysel. A keď otcovia nezarábajú, ich rodiny hladujú. Odtiaľ pochodí ten smutný výkaz štatistického úradu, že obyvatelstvo Uhorska mi-

nulého roku o 180 millionov menej strovalo na potraviny. Neni to haňaba, že Uhorsko hladovať musí pre Tiszu?

Pane excellenciašu! Zastavil ste obštrukciu opozície, zastavte teraz obštrukciu hladných žalúdkov! Ukážte, že ste ozaj ten muž, za akého držia vás vaši mungovia. Nasýťte lačných. Dajte spôsobu práceschopným ľuďom, aby si zarobili na dennú výživu. Nech výkazy štatistického úradu nenverejňujú viac také smutné dáta, o akých sme sa v nich veľú dočítali.

Fatranský.

Povodne.

Ešte to bolo treba našej biednej krajine! Či neni dosť toho nešťastia? Krajina ešte nevyležala škody lanských lejakov a povodní a stihly ju zas nové, väčšie, strašnejšie. Bože čo sme Ti previnili, že nás tak trestáš? Áno, za trest môžeme pokladať tie povodne, ktoré zapríčinily na milióny škody. Skoro celé Sedemhradsko je v púšť obrátené. Celá maramarošská stolica je ešte pod vodou. Celé okolie rieky Tiszy je ako jedno more. Na všetky strany ozýva sa plač a nárek ožobráčeného ľudu. Kto ho počuje? Kto poskytne pomoci ubiedeným? Celé dediny sú porúcané. Polia zanesené ohromnými skalami. Železničné dráhy pohubené. Ľudia, dobytok, náčinie a iné hodnoty, úroda padly v obeť povodni. Strach je na to pomysleť. Bože, s čím sme sa previnili? Prečo nás trestáš?

Už tretí rok opakujú sa v Uhorsku povodne. Aj predtým často boly a budú aj napotom. A nikto sa nestará, že tu treba volačo robiť. Patričný minister vydá rozkaz na papieri, lenže ho nikto neprevede.

Keď v Arade Tiszu volili, bolo skoro milión korún na dušekupectvo. Išlo ta osemdesiat mungovských poslancov «pracovať» a na nohách boly všetky úrady. Voda od týždňov nivochí celé územia a niet človeka, ktorý by pomahal.

Kde sú tí mungovskí hrdinovia?

Mesta a stolice rad-radom lifrujú vláde dôveru a inej práce nemajú, len Tiszu za čestného mešťana vyvolí. Pri povodni však nevidíš ani jedného z tiszových dôverníkov ktorý by

pomahal. Načo. Dosť keď je Tisza čestným mešťanom a keď páni na jeho zdravie piť môžu.

Na Tiszovú stráž má krajina státisíce, lež na regulovanie riek niet haliera. Héderváry 30 millionov strovil na volby. Spýtajte sa ho, má-li krajina tolko peňazí na vypomoženie vytopencov?

Blízo roka drží krajina v zbroji tisíce mužov a mungovský snem jednotajne odhlasuje nové a nové vojenské farchy. Pozrime však do rozpočtu ministra orby, kolko venuje na regulovanie riek, ktoré každý rok zaplavujú celé stolice?

Tu vidno darebáctvo našej vlády. Most alebo dobrú cestu len vtedy obdrží patričná obec, keď pri volbe jej občania hlasujú na munga. Áno, politika sa javí ešte aj pri takýchto potrebách.

Povodne aj v minulosti boly, nuž a čo konala vláda ku zastaveniu tohoto nešťastia? Nič, zhola nič!

To nech mi nikto nepovie, že proti povodniám neni možno zakročif. Aj iné krajiny trpely na povodne, dnes ale zamedzily to nešťastie. Keď sú aj na príklad vo Francúzku povodne, nenarobia tolko škody ako u nás žobrákov toho roku. Inde pracujú vlády, u nás kortešujú. Tam máte Hollandsko. Musí s morom zápasif, aby ho nezalialo a čo robí pracovitost vlády a obyvateľstva tej krajiny? S obrovskými násypmi bráni sa proti záplave morskej. A u nás čo vidno z tej prace? Kofké milióny obráti vláda na regulovanie riek? Ani haliera. A na kortešacie? Povie vám to Tisza, viacnásobný čestný občan. Včul je kriku po celej krajine pre povodne. O pár dní umlkne krik, nikto sa neobzre na nešťastie, nikto sa neopýtal kto dá náhradu oškodeným vytopencom a kto obráti zpusnuté územia na zem plodnú. Ľud oškodený sám si bude pomáhať za požičané peniaze, až len nezuteká od hladu. A keď si vybuduje chatrče a odnese štrk zo zanesených ról, príde nová povodeň a bude sa opakovať smutnohra, ktorá nás už toľkokrát ku plaču dojala.

A čo vláda?

Vydá rozkazy na papieri, na kortešačky vyhadzuje milióny. Mungovci v blate plazia sa pred čestným občanom Tiszom a za peniaze ľudu pijú ďalej šampaňské. *Ondrej Hladký.*

Z Trenčanskej.

Naša malá panama.

V Trenčíne asi pred šesť rokami istý dobro-
myselný človek založil továreň na rôzne prie-
myselné nástroje. Ako je to v obyčaji, i on si
pýtal bol štátnu pomoc (subvenciu) od koalič-
nej vlády. Tehdajší minister bol mu aj slúbil

ukradnuté peniaze. Ministerpredsedom ostal Lu-
kács: najväčší panamista Europy. Nenie divu,
keď aj na trenčiansku nástrojovú továreň
usmialo sv slniečko. Majiteľ toho podniku fab-
riku s celým zariadením predal jednej účastin-
árskej spoločnosti, ktorú základinou 200.000
korún utvorili pod menom «Povážska nástrojová
fabrika». lenže tie peniaze ani posial nezložili.

Zofia Jovanovits bulharská dievka zmužile bojovala proti Turkom. Pri jej návrate po vojensky pozdravujú ju bulharskí chlapi.

pýtanú subvenciu, jestli továreň zodpovie tým
požiadavkám, ku ktorým viazaná je štátna po-
moc, menovite: jestli s viacerými robotníkmi
pracuje a vo väčšej miere dorába. Lenže pa-
tričný fabrikant neobdržal ani haliera subven-
cie, pretože jeho továreň nezodpovedala pod-
mienkam a tak milý náš podnikateľ zkrachoval.

Po páde koaličného ministeriuma iné vet-
riky začaly pofukovať; v Trenčianskej tiež libe-
ráli dostali sa znovu na vládu. Do krajinského
domu vdrali sa poslanci, ktorých vyvolili za

Správcom fabriky bol Gejza Christian. Toho
pána síce nikto neznal v Trenčanskej. Nevedelo
sa o ňom, je-li odbornikom a rozumie-li sa ku
spravovaniu takej fabriky. Napokon to je u nás
pobočná záležitosť. Hlavné je, aby takýto správca
protekcii mal u vlády. A pán Christian ju mal.
Svoje účinkovanie s tým začal, že pre svoju
fabriku pýtal štátnu pomoc. A aby naklonil k
sebe ministra a aby dokázal vláde, že uhorský
priemysel začína sa s trenčianskou továrňou
na nástroje a že bez tejto továrne škoda je

Peter srbský král', prítomne ťažko chorý v Belehrade.

hovorí o fabrikách: dal vývoliť ešte dvoch správcov, bárs fabrika zamestnávala len osem robotníkov a viac stála ako pracovala Roku 1912. 23. mája na prosbu správy došla odpoveď ministra a pán minister bol tak veľkodušný a správe sľúbil 28.750 kor. subvenciu, jestli fabrika zodpovie podmienkam t. j. jestli zamestnanie dá dostatočným uhorským delníkom, jestli vládne s dostatočným kapitálom a jestli vo veľkom dorába.

Čo sa stalo čo nie, to ostalo v tajnosti, my len to vieme, že pán minister 23. augusta r. 1913. assignoval fabrike sľúbenú štátnu podporu. Sú to zásluhy pána Christiana, bo bez jeho prostredníctva nikdy by nebola prišla tá pomoc. Lenže čo sa stalo? Keď tie peniaze do rúk správy došli, «Povážska nástrojová fabrika» nechcela ďalej jestvovať. Zastavila prácu. Aby ale ten krach neoškodil zainteresovaných účastinárov, minister premávky a priemyslu nariadil, aby tú fabriku kúpilo «stredisko úverných družstiev». A tak sa aj stalo. Po tejto kúpe patriční účastinári obdržali svoje peniaze, ktoré vložili do podniku. Čo ale s tou fabrikou robí bude «krajinské stredisko úverných družstiev», posial sám minister nevie.

Pýtame sa vlády, prečo dala tú subvenciu pánu Christianovi, správcovi otáznej fabriky? Prečo napomáhala taký podnik, o ktorom každý znal v Trenčíne, že není životaschopný? Veď kolké veľké továrne buchly behom roku, iné zas zastavíť musely prácu, bo neobdržaly pomocí od vlády a hľa, «Povážska nástrojová fabrika» bárs nepracovala, počty svoje zavrela so ziskom.

Chcete vedieť ako sa to stalo? Pán Gejza Christian správca trenčanskej továrne je bratránok štátného sekretára ministeriuma priemyslu Augusta Kálmána. S tým je všetko povedané. Ruka ruku umýva. Mungovská pokrevnosť: hotové peniaze.

Či to není panama?

P. H.

Zákon proti opozičnému kortešovaniu.

V krajinskom zákonníku v sobotu 19. júla vyhlásili XXIII. zák. článok roku 1913. o *trestno-zákonnej obrane volebného práva*.

Je to taký zákon, akých v neprítomnosti opozície, súvisle s volebným právom viacej vyniesli v mungovskej kasárni parlamentu. Tento zákon však nebude do života uvedený so samým zákonom o volebnom práve, *lež prevedú ho už teraz*. Dľa 26. §. vstúpi on do života už v patnásty deň po jeho vyhlásení.

Tento najnovší mungovský zákon teda už od 3. augusta bude v platnosti. Krajinské obecnstvo nevie mnoho o tomto zákone, bo opozičné noviny nevšímaly si mungovské porady vydržiavané v parlamente, mungovské noviny ale nevychvalovali sa s tými hlúposťami, aké ich vydržiavatelja vynášali tam pod menom zákonov.

Vyhlásený XXIII. z. čl. r. 1913. mal by vlastne takýto nápis mať: *Zákonný článok o utlačení kortešovania opozície*. Opozícia síce už aj posial vystavená bola sjevoli úradných medzítok, včul ale sjevola a nezákonnosti úradných medzítok, potvrdené majú byť zvláštnym zákonom, len aby opozícia zcela utlačená a vykynožená bola.

O zneužívaní úradnej moci pobočne obsahuje síce ten zákon tiež daktoré nariadenia,

tie ale zároveň nasiaknuté sú mungovským duchom. Tak na príklad prísny trest ustálený je na takého predsedu alebo člena popisujúcej kommissie, ktorý z menoslova vynechá oprávneného voliča. Nuž v takomto smysle by to bolo v poriadku. Lenže osnova tohoto zákona celkom ináč zneje. Nie taký predseda alebo člen popisujúcej kemmissie má byť pokutovaný, ktorý z menoslova vynechá *oprávneného voliča*, lež ktorý vynechá volakoho, ktorého, osobne *drží za voliča oprávneného*. Nuž to je zas hnusný mungovský figel. Veď koho taká popisujúca kommissia vyhodí chce z menoslova, o tom ľahko môže povedať, že ho **nedrží** za oprávneného voliča.

Smer toho zákona v celej jeho ohavnosti sa ale ukáže až keď do života vstúpi, prevedený bude Tiszov volebný zákon. Vtedy totiž sriadené budú takrečené volebné kruhy a až vtedy vstúpi do života spôsob, akým volebné okresy postaví si majú kandidátov, pravda s úplným utlačením slobody občanov.

Ako známo, poslaneckého kandidáta, volebnému predsedovi pri najťažších formalitách oznámiť treba päť dňami pred voľbou. Už i ťažkosti takéhoto kandidovania žiadajú, aby opozícia slobodne pracovať, ako hovoria kortešovať mohla v záujme svojho kandidáta, to však ten nový mungovský zákon zcela nemožným činí nasledujúcimi nariadeniami:

Toho zvestného zákona 21. §. zneje nasledovne:

Kto pod voľbou krajinského vyslanca v dome, v ktorom nachodí sa miestnosť ku hlasovaniu alebo na priestore ležiacom v susedstve hlasy odbierajúcej kommissie a skrze volebného predsedu vyznačenom, *reč drží* cieľom namlúvania voličov a tým vplýva na nich ako majú nažívať svoim volebným právom, pre výstupok trestaný môže byť areštom do osem dní a peňažnou pokutou do 200 korún.

Volebný predseda ustanovuje, ak ďaleko má siahť priestor okolo volebnej miestnosti, môže teda ľahko ustanoviť, že taký priestor rozprestiera sa na celú obec, v ktorej ako v stredišti okresu prevádza sa voľba. V celej takej dedine teda z opozície nikto nebude smieť ani

usta otvoriť, ba ani len tolko nebude smieť povedať:

— Janko, hlasuj na toho a toho kandidáta!

(Dokončenie nasleduje.)

Zo Spiša.

Náš stoličný výbor dňa 9. júla držal svoje riadne jarné zasadnutie. S veľkým žiaľom dávam na vedomie cteným čitateľom nášho milého Krestana, že i naša stolica odhlasovala dôveru hrúzovláde Tiszovej s väčšinou asi 170 hlasov, Opozícia bola len veľmi slabo zastúpená, len 10 výborníkmi, medzi tými boli i katolícki advokáti dr. Teodor Ujfalussy z Levoče a dr. Koloman Winkler zo Spišskej Soboty, Sohnaní mungovia hlasovali i za soštatnenie stoličnej administrácie, to jest za to, aby notárov, slúžnvcov atd. nevolily viac stoličné výbory, lež aby boli vymenovaní od vlády. Daňujúci ľud znovu má byť pozbavený jedného práva. Jestli sa ľud neprebudí pri najbližších krajinských voľbách nepostaví sa na nohy za kresťanskú ľudovú stranu, očakáva ho ten najsmutnejší osud. Ludoví voličia celej stolice zvláštne ale levočského, novovesského a spiškosobotského okresu by sa už teraz mali organizovať. Okrem ľubovenského okresu aj tie tri by mohli mať ľudového ablegáta, ba neškodilo by aj v Kézmarku postaviť ľudového kandidáta.

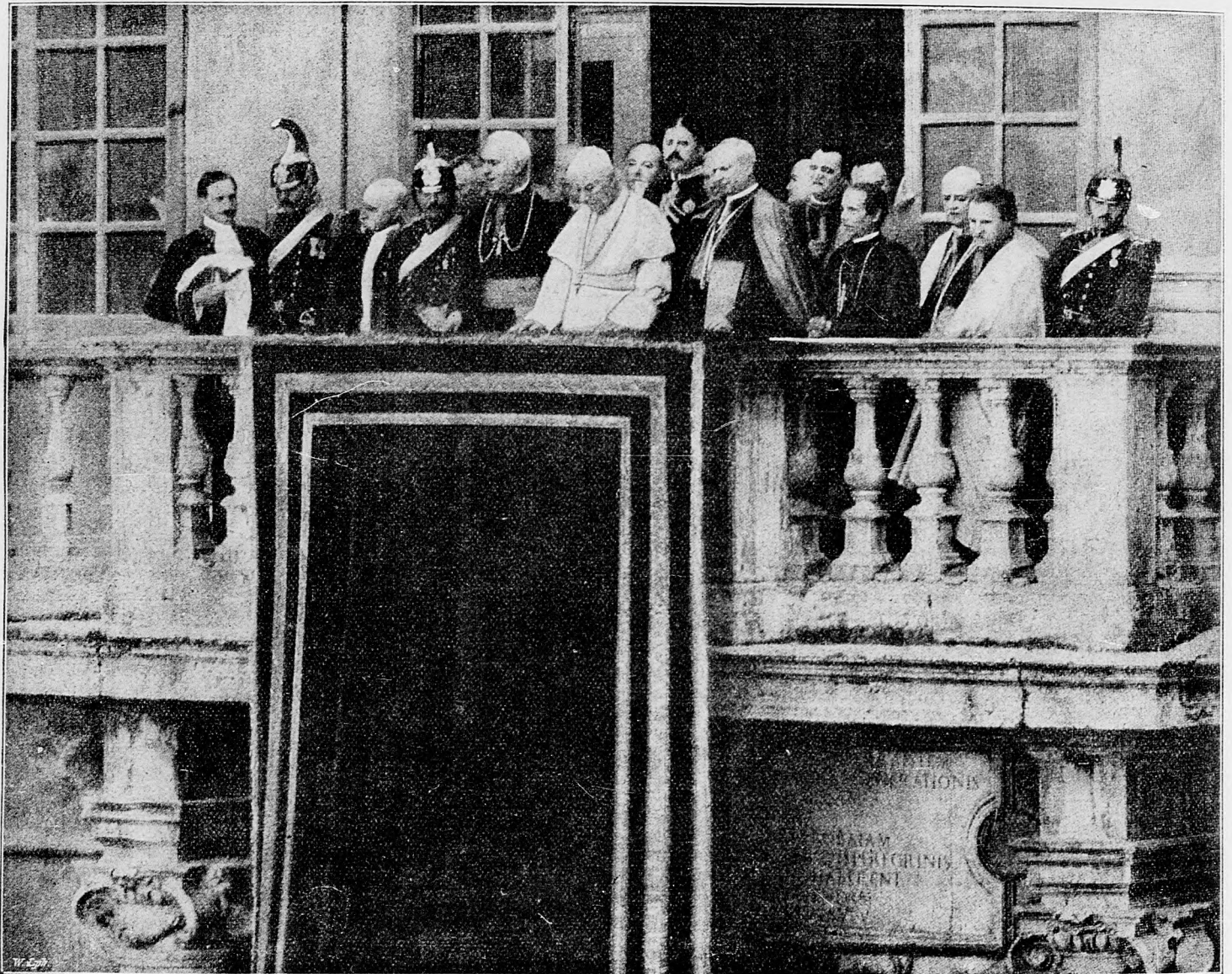
Podžupan Neogrady v svojej štvrtročnej

Konštantin grécky kráľ s jeho štábom vŕiahal do Janiny.

zpráve udal nasledujúce veci: V minulom štvrtroku vrchnosť vydala 390 cestovných passov, teda o päť viac ako v tom istom čase minulého roka. Požiare boli: v Betlanovciach, v Kolčove, v Spišskej Belej, na Hnilčíku, v Krompachoch, v Levoči, v Hrabušiciach a v Kottorbacho, Pomery zdravotné boli dosť prajné. Na čierne sypanice v júni ochorel v Dvorci jeden

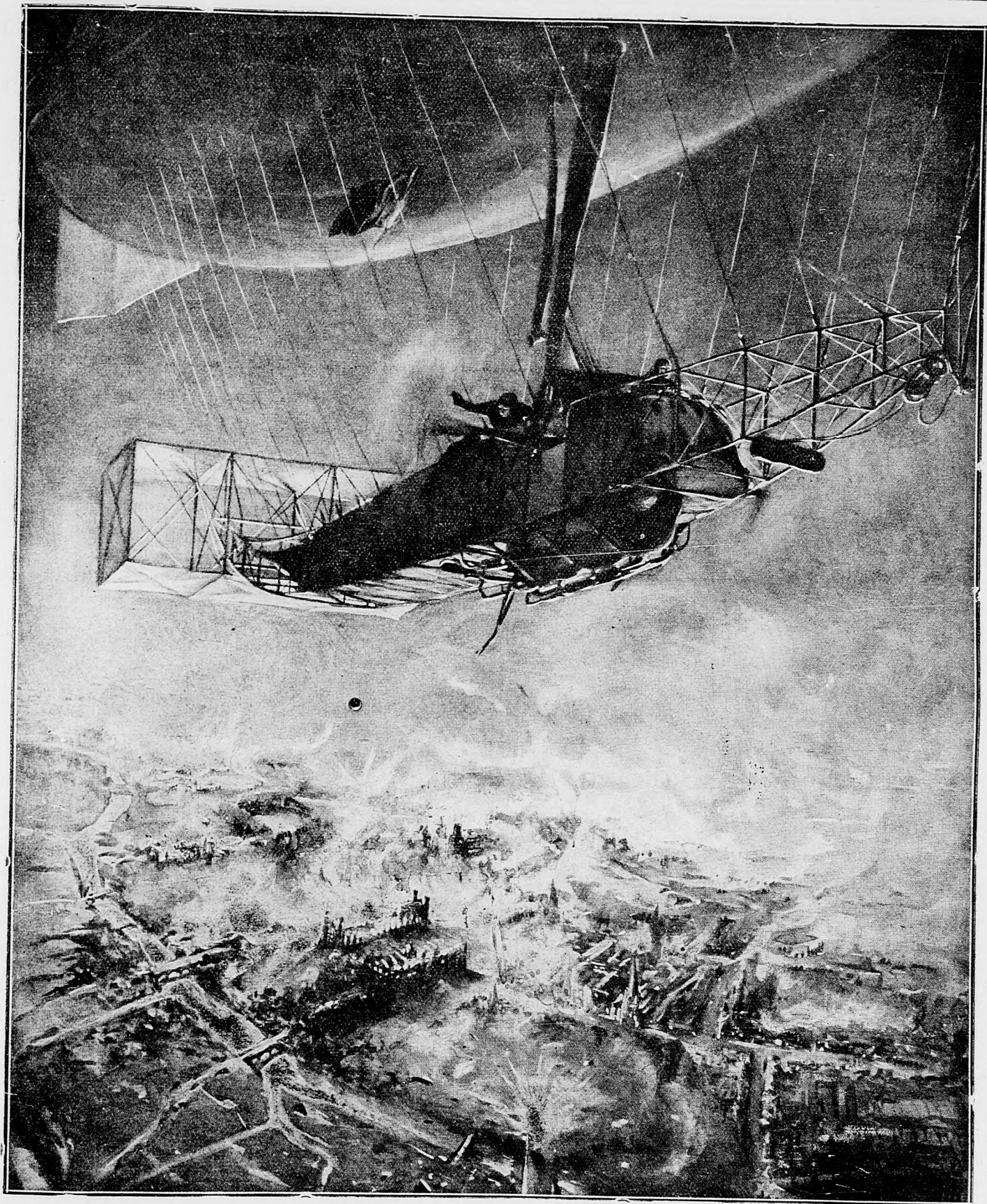
stolice je ešte uspokojujúci. Z vážnejších plodín pomerne najlepšie stojia jarné siatiny (len divej repice je toho roku moc) a potraviny. Jasenné žitá na mnohých miestach sú riedke a ich kvitnutiu vetristé a daždivé počasie je neprajné. Pri jarných siatinách očakávať možno dobrú, pri jasenných ale strednú úrodu. Zemiaky na niektorých miestach veľmi oparil mráz a škodil

Svätý otec Pápež Pius X. po dlhej ťažkej chorobe prvej deputácii udeľuje požehnanie z balkóna vo dvore vatikánskom.

cigánsky mládenec, vo Verbove jedna cigánska žena a v Levoči dve cigánske dievčatá. Ponevác sa tá nákazlivá choroba výlučne len u cigánov ukázala, minister vnútra nariadil, aby zaštepili všetkých cigánov našej stolice. O tie okresnolekárske stanice, ktoré na dedine majú svoje sídlo, obyčajne neuchádza sa nikto. Naša stolica vriadená je do IV. verejnozdravotníckeho okresu košického. Poľnohospodársky stav našej

ich vyvinutiu. Na pastvách je trávy dosť. Skosená trojka, lucerna a tráva nedá sa sušiť pre ustavičné dažde, škoda je už veľká. Pracovných bolo dosť. Poľnohospodársky plodinný obchod nebol čulý, cena plodín tiež nepostúpila. Zdravotný stav lichvy stal sa neprajnejším. Ruža vystúpila medzi ošípanými v 62, sviňský dúl v 3 obciach, slezinný snet v 2 obciach staroveského okresu, ovčie sypanice v 3 obciach staro-

Vojna budúbnosti V taliansko-tureckej vojne Taliani z letúnov hádzali bomby do tureckej armády. Hrúzu tejto vojny v po-
vetrí predstavuje vyobrazenie anglického umelca Kristófa Clark.

lubovenského okresu a svrabová nemoc pri jed-
nom koňovi novovesského okresu. Lichvací
obchod bol čulý a bez prekážky. Na verejných
cestách mnohé a veľké dážde spôsobily hodnú

škodu. Na starolubovenskom moste mýto je zo-
trené. Vodca štátneho stavitelského úradu spiš-
skej stolice Ludvik Burián 1. júla šiel na od-
počinok, dočasne zastupuje jeho úrad kráľovský

hlavný merník Alexander Jerny. Od posledného stoličného zasadnutia stoličný výbor utratil 5 údov: 18. apríla zomrel Vilhelm Husz, 15. apr. Ludvik Boksch, 16. apr. Andor Zimmermann, 23. mája Eduard Haász a 23. júna Jozef Laczkó. Ďalej 27. apríla zomrel dr. Rehor Tátray kéz-marský mestský lekár, čestný stoličný hlavný lekár, čestný predseda spišského lekárskeho a lekárnického spolku, 4. mája ale zomrel zakladateľ spišských ohňohasičských spolkov Tobiáš Putsch, bývalý profesor novovesskej učiteľskej pripravovne; obidvaja vyznačili sa svojim užitočným účinkovaním. Miesta zosnulých virilistov zaujali náhradníci: Felix Kiefer, dr. Elemér Marschalko a Jozef Genersich. Následkom odstúpenia dra Palenčára za II. stoličného podnotára jednohlasne vyvolený bol čestný stoličný podnotár dr. Guido Szopkó. Gedeon Majunke vyvolený je za staviteľsko odborného znalca do zdravotníckeho výboru. Nadžupan Artur Wieland Tibora Dlugolinskyho a dr. Artura Blažura vymenoval za administratívnych praktikantov. Pri prešovskom ústave slepých naša stolica složila základinu 1000 korún.

Stoličný výborník.

Položenie na Balkáne.

Bulharsko po hrozných porážkach odhodlalo sa k uzavretiu pokoja a tým cieľom delegátov poslalo do Nišu. Bulharskí generáli Paprikov a Ivančev 21. júla večer dorazili do Nišu, kde s delegátmi balkánskych spojencov a za prítomnosti srbského ministerpredsedu Pašiča začali hneď pojednávania o uzavretí pokoja.

V nedeľu 20. júla Tarnovski, uhorsko-rakúsky vyslanec v Sofii na výsluchu bol u bulharského kráľa Ferdinanda. Výsluch ten trval vyše hodiny a v diplomatických kruhoch privlastňujú mu veľkej významnosti.

Dľa anglických novín Times v Sofii hlavnom meste Bulharska panujú anarchistické pomery. Kráľovská rodina nachodí sa v jednotajnom strachu, že jednotliví fanatici proti nej zpáchajú attentát.

Na bojišti bulharské čaty 21. júla pri Kocane porazili Srbov a pri Strumnici aj Grékov.

Srbi v Bulharsku. Srbské čaty 19. júla pri Belogradčiku, Ferdinandovo a Kula, po porážke

Bulharov zo štyroch strán vtrhly na bulharské územie.

Grécke čaty 20. júla Bulharov porazili pri Demir Hissar a zaujali im šesť kanónov.

Rumuni na Bulharskom území. Rumunská armáda po zaujatí Turtukaja, Dobrič, Balčika a Varny, postupuje na bulharskom území a 21. júla pri Orsanici a Etropolju na 50 kilometrov stála od bulharského hlavného mesta Sofie.

Akcia Turkov. Nezдарy bulharskej armády osmelily Turkov. Najprv znovu zaujali Bulharmi oblahnuté územia Rodosto a Midia. Pri znovu dobití Rodostova zavraždili bulharského prefekta, bulharských vojakov a obyvateľov vraždia kde ich popadnú. Enver bey 21. júla na čele tureckých jazdcov vťahol do Drinopola. Bulharská posádka zo Sofie dostala rozkaz, aby sa bez protivy poddala. Irregularne turecké čaty v celom okolí Drinopola podpaľujú dediny a vraždia kresťanské obyvatelstvo.

Tiszové plány.

Tisza pracuje aj cez prázdniny krajinských vyslancov. Za prvé obnovil svoju vládu. Barón Ján Harkányi ako nový minister obchodu a pre-mávky pre štátnu pokladnicu otvoríť má nové pramene, aby z nich včas potreby hodne peňazí tieklo do kassy mungovskej strany. Aby svetu zaslepil oči, snaží sa v Horvátsku do života uviesť konštitučálny poriadok. Tým cieľom za horvátskeho ministra vymenovať dal Teodora Pejačeviča. Ako si Tisza predstavuje ten konštitučálny poriadok, dokázal to tým, že Horvátom nedal vymenovať bána, ku čomu majú právo dľa ich konštitúcie, lež im na krky poslal kráľovského kommissara, pretože zvestný kráľovský kommissár Cuvaj konečne musel odstúpiť. Nový horvátsky kommissár je známy barón Iván Skerlec a 22. júla už aj složil prísahu do rúk jeho veličenstva kráľa. Barón Iván Skerlec povolaný je teda k tomu, aby v Horvátsku do života uviedol Tiszov zvestný konštitučálny poriadok. No, bude to pekný poriadok!

Ako zvláštny plán Tiszov to vytrubujú mungovské noviny, že v jaseňi ako prvý návrh Tisza krajinskému snemu predostre predlohu o podelení volebných okresov. Na tejto predlohe

vraj vo dne v noci pracujú v ministerstvách a celá predloha istotne hotová bude do jasene. Možno že bude shotovená, vieme však z nepodvratne istého prameňa, že Tisza túto predlohu v jaseni snemu nepredloží. Má on aj k tomu veľmi vážne príčiny, Prvá príčina je, bo v záujme mungov chce, aby nasledujúce voľby prevedené boli dľa starého volebného zákona. Keď voľby s koncom r. 1914. prevedú dľa starého zákona, život mungovskej vlády a všetkých mungov predĺžený bude zas na päť rokov. Keby ale budúce voľby previedli dľa nového zákona, do volebných menoslovov prišlo by asi 5—600 tisíc novíco voličov, tých ale mungovci ešte neznajú, Nemôžu o nich vedieť, či sa nepripojia ku opozícii. Tisza teda mungom na nových päť rokov zabezpečiť chce budúcnosť a to tým viacej, že v mungovskej kasse neni peňazí. Po posledných škandáloch banky nechcejú dať peniaze mungom. Veľkí fabrikanti a burzianeri v terajších časoch tiež nemajú chuti za barónstvo platiť stotisíce. Tieto smutné okolnosti k tomu pohly Tiszu, aby budúce krajincké voľby previesť dal na základe starého volebného zákona. Jestli sa teda volačo neočakávaného neprihodí, mungovci znovu cez päť rokov budú môcť obskakovať okolo masného hrnca.

Zas viac vojska

žiadajú vo Viedni. Len o 50.000 rekrútov viac majú assentovať, aby stav armády v pokoji obnášal 500.000 mužov. Mungovci v ich poradách v parlamente bez rozvahy odhlasujú aj toto zvýšenie počtu rekrútov. Nemyslia na to, že doma takmer neni viac ani jedného zdravého práceschopného mladíka a že udržiavanie nových 50 tisíc rekrútov stojí stá a stámillionov. Čo o všetko toto dbá spoločnosť mungov!

Rozšírenie moci fõispánov.

Mungovci cieľom udržania sa na vláde soštátní idú stoličných úradníkov a dedinských píсарov, totižto notárov. Aby si však pri krajinckých voľbách tým viacej hlasov zábezpečili, minister kultu a výučby Béla Jankovich v jaseni krajinckému snemu predloží zákonnú predlohu, dľa ktorej učiteľov a učiteľky ľudových štátnych škôl napozatým vymenúvať bude fõ-

išpán tej stolice v ktorej účinkujú. Minister Béla Jankovich teda už aj do ľudových škôl tisne mungovskú politiku. Z fõispánov mnohí len o tom sú známi, že radi obchádzali školy. Zaiste preto, bo ku fõispánstvu netreba žiadnej kvalifikácie. Ľudia bez kvalifikácie majú teda rozhodovať nad diplomami učiteľov. Takou predlohou mungovského ministra výučby učiteľstvo štátnych škôl ľudových, znevážené bude pred celým vzdelaným svetom.

B E S E D N I C A.

Turci idú...

Poveš' z tureckých časov.

I.

Neveselé hody alebo: Utekajme, utekajme!

Je 3. máj roku 1591 — sviatok nalezania svätého Križa. Starodávne hrvatské mesto Križevci, po slovensky akoby Križovce, v starom kostole sv. Križa malo hody. Ľud z okolia hrnie sa do mesta. Široké námestie okolo kostola, áno i celé dolné mesto plné je už mešťanmi a prezpolnými.

Ale nevidieť obyčajnej živosti a veselosti na týchto hodoch... Nepokoj a strach badáš na každej tvári. Chlapi idú si ticho, celí zamyslení. Len podaktorí pošuskávajú so susedom. Vidno, že majú dačo fažkého na srdci — ani centový kameň. Ženy vzdychajú, plačú zalamujú rukami.

Nuž čože sa stalo?

Dnes ráno bolo sa roznieslo po meste, že Turek, divoký Hasan baša z Bosny s 15.000 chlapiami prešiel hranice. Ba že už vydobil Petriňu a že ide loňskou dolinou proti Križovciam.

Ubohý národ tohoto okolia, sotva že si bol trochu oddýchnul po strachu a úzkosti, ktoré mu Turci pred niekoľkými rokmi zavdali. Ešte sa mu nezacelily staré krvavé rany, ešte sú spustošené jeho bujné polia, ešte vidno i popol a pohoreliská, kde prvej dediny prekviataly, kde pekné dvorce a biele kostoly stály, ešte je celé okolie plné krvavých stôp od krvi otcov, bratov, manželiek, dietok a hľa, už zase sa blížia tí krvožiznivci, aby znivočili i to, čo vtedy ostalo. A čo najhoršie: pomoci odnikiaľ! Vojska je málo v Hrvatsku i to väčšinou nesvoji, nemeckí najomníci, na ktorých národ málo sa spolieha.

Služby Božie sa nezačaly. Neďaleko kostola vypráva tučný mäsiar zo sv. Ivana, že chcel večera do Moslaviny ísť, ale že sa na ceste stretol s tisícmi a tisícmi ľuďmi — bosými, nahými, čo utekali pred divokými Turkami, že Turci kam len zajdú, všade všetko nivočia, pália, rubú, kolú; že videl i plamene horiacich dedín a preto že sa vrátil.

S hrúzou počúvajú to nešťastní ľudia.

— Ach, ach, tak bude i s nami! — nariekajú ženy.

— Pane Bože milostivý, pomôž nám! Ale čo že robíš? — vyzdychajúce pýtajú sa zúfali mužovia.

— Že čo robíš? — ohlási sa zrazu z vršku pri kostole starší suchý človek.

— Čo robíš? Povieť vám to ja, Blažej Ferbarič, podcechmajster poctivého krajčiarkeho cechu. To urobíme, čo druhí múdri ľudia v takýchto okolnostiach a mali sme to už dávno urobiť. Jest chvála Bohu zeme aj inde nielen v Hrvátsku; poďme ta, kde neprídu Turci. Zutekajme, opusťme túto nešťastnú zem. Veď ste počuli na výročnom trhu Beziaka. Pred piatimi rokmi odišiel s nektorými do Uhorska, na Balatonské

povedajú nič. Láska k rodisku bojuje so strachom pred hrozným Turkom.

— Pravdu vravíš, Blažej — ozve sa v tom hrnciarsky majster z Horného mesta. — Čo tu čakáš? Brániť sa nevládneme, bo je nás premálo a na čo sa dať mučiť a zbíjať? I ja idem s tebou!

— Poďme i my za ním — ozve sa niekoľko hlasov.

— Poďme, utekajme, utekajme, kam nás oči povedú, aby sme sa len vydrali Turkom z rúk — lamentujú s plačom ženy.

Mužovia nevedia si rady, ustupujú...

Jako blesk rozletí sa vec po meste. Všetko sa hrnie na námestie, všetko kričí:

Bulharský kapucín medzi tureckými zajatcami.

jazero. A že mu je tam veľmi dobre. Vraví, že sa tam lepšie žije ako tu.

— Čo teda robíš? Či čakáš Turkov, aby nás poklali a živých na koly ponabíjali, alebo ísť do zeme, kde budeme žiť ani grófi? No, vyberajte... Ale nie, bratia, každý je blázon, ktorý sa dá mučiť, keď toho netreba. Utečme, opusťme túto nešťastnú zem, kde na nás iba otroctvo čaká alebo strašná smrť. Poďme na Balatonské jazero, tam si povystaviame nové domy a a sriadime nové dedinky a budeme šťastliví, jako nikdy predtým. Poďte za mnou! Povediem vás — bo bol som nž tam za učňa, všetko tam poznám. Nuž, ľudia Boží, čo myslíte?

Ferbarič pozerá naokolo ohnivými očami po národe, aby videl, ako smýšľa. Ľudia hľadajú na zem, ne-

— Utekajme pred Turkami!...

— Ale ľudia Boží — vreštal zas krajčír — ne-smiete nič váhať, aby nebolo prineskoro. Choďte zaraz domov, poberte všetko čo máte: dobytok, prádlo, odev a všetko čo sa dá nosiť, aby sme ešte túto noc pred zorou pohli sa z tejto nešťastnej zeme.

— Poďme! Poďme! — kričí národ, Od strachu a zúfania ani len nevie, čo hovorí.

— O polnoci sídeme sa tu na tomto mieste — kričí Ferbarič, čo mu len hrdlo stačí.

— Čuš, ty tlčhuba, ty stará baba! — zahrní v tom za ním obrovský hlas.

Uplašený obráti sa krajčír. Za ním stál vysoký, pekný muž v krátkych vojenských šatách. Bol to Franko Orechovský, podžupan a veliteľ pevností križovčianskej.

Rodom bol z Križoviec, údatný vojak a obľúbený u národa. Prichádzal na služby Božie a idúcky počul, čo sa robí.

— Mlčte, starcu — volal trochu miernejšie. — Keby niet vašej šedivej hlavy, dal by som vás sputaf a do temnice zavref. Tam by ste mal kedy rozvažovať čo je to národ na útek, na babstvo nahovárať. A vám, ľudia — obrátil sa k národu — divím sa, jako vás mohol samý chýr o Turkoch tak nastrašiť, že ste celkom stratili hlavu. Opustíť dom, majetok, rodisko — a to jedine zo strachu. Veď kto vie, či aj Turci prídu k nám. A keby i prišli, budeme sa brániť ako otcovia naši a my sami pred niekoľkými rokmi. A keby veľmi zle bolo, cúvneme do pevnosti a brániť sa budeme, jako sa to sluší národu hrdinskému. Boh, ktorý nás bránil doposiaľ, obráni nás!

Podaktorí z ľudu mrmlajú. Väčšina kýva hlavami, že neverí týmto slovám.

— Slabí sme, vojakov je málo, kto nás bude brániť? — vravia ľudia.

Zúfalosť znova opanovala všetky srdcia.

Pokrač. nasl.

CHYRNÍK.

Jeho veličenstvo kráľ v piatok 18. júla popoludní, ačkoľvek bolo neisté počasie, išiel na poľovku. Popoludní na otvorenom hyntove zaviezol sa do Weissenbachskej doliny, odkiaľ pešo šiel na «stand», kde o krátky čas zastrelil jeleňa s 12 parohami. Potom šiel na druhý stand, tu ale bližiacich sa už jeleňov volačo odstrašilo. Jeho veličenstvo po 8. hodine za hlučných ovácií shromaždeného obecnstva vrátil sa do Ischlu.

Z biskupstva spišského. Franc Kompanyik farár v liptovskom Gombáši v 45. roku účinného života a v 22. roku svojho príkladného kňazstva zomrel v Karlových Varoch (Karlsbad). Spišské biskupstvo ztratilo v ňom najhorlivejšieho kňaza a za kresťanské pohyby najagilnejšieho bojovníka. Bol on aj usilovným dopisovateľom «Kestana». Narodil sa v oravskom Bobrove, za 18 rokov účinkoval ako farár v Nižných Lapsoch, do Gombáša prešiel ešte len toho roku. Zdar jeho horlivého a neunavného účinkovania nižnolapšanského ohlasujú: tamojšia nová fara, nová škola a vlastný dom kresťanského potravného spolku, ktorý on založil. Známý a uctený bol po celej spišskej Magure ako dobrý kazateľ a neohrozený ľudák. Nech mu svieti večné svetlo! Ladislav Muszkálay kaplán lubický po dlhšej nemoci posilnený sviatosťami zomierajúcich, dňa 12 júla zomrel v spišskej Lubici v 26. roku svojho života a v 3. roku svojho kňazstva. Nebohý bol jediným dieťaťom chudobnej už obstarnej matky vdovy, ktorá v ňom skladala všetku svoju nádej. Ubohá matka od veľkého žiaľu tiež ťažko ochorela. — Nižnolapšanskú faru vo Spiši obsiahol Franc Urvay, bývalý farár lipt.-svätolázbetský.

Chýry z biskupstva košického. Osvietený pán biskup dr. August Fischer-Colbrie ochotne prijal protektorát XII. kongressu katolíkov Uhorska a ku jeho trovám prispel podporou 200 korún, 11. júla ale odcestoval do Viedne, kde za kňazov vysvätil na tamojšej universite študujúcich bohoslovcov košického biskupstva a za tým na odpočinok odcestoval do Reichenhallu, kde sdržovať sa bude do 10. augusta. Béla Janekovich minister kultu a výučby, v sprievode osvieteného pána biskupa minule navštívil i školy mnišiek Dominikániek a nad všetkým čo tam videl, vyslovil pochvalu a uznanie. — Jozef Blanár radca biskupskej sv. stolice a farár obce Göröginye na vranovský dom Piusa daroval 100 kor. — *Sátorajauyhely:* Štefan Miklóssy tunajší farár grécko-katolícky a hlavný dekan stolice zemplínskej, vymenovaný je za biskupa novozaloženého grécko-katolíckeho biskupstva Hajdudorog. *Varannó:* Správu tunajšej fary osvietený pán biskup sveril Michalovi Csintalan, vicedekanovi okresu a farárovi obce Sztropkó, kam za administrátora poslaný je Franc Inczinger, kaplán z Bardijova. Ako kapláni preložený sú: Jozef Dobránszky z Kisszebeny do Bardijova, Ond. Eliaš zo Zemplénszinne do Kisszeben, Imr. Jeczuska z Homonny do Nugysáros, Jozef Hvaszta zo Semse do Homonny, Michal Sztrizsnovszky z Nagysárosa do Kósi, Julius Salamon zo Zemplénavásrhely do Szinye a novovysvätený kňaz Anton Dujszik poslaný je do Zemplénavásrhelyu. Georgovi Galgovszky kňazovi na odpočinku poverená je dočasná správa obce Semse.

Tohoročné veľké manévry budú sa odbyvať v južnom Cesku od 15. do 18. septembra na okolí Táboru. Na manévroch prítomný bude aj arciknieža Franc Ferdinand.

Chýry zo Šáriša. *Prešov:* Stoličný výbor 18. júla vydržoval svoje letné shromaždenie, na ktorom ku všestrannému polutovaniu nesúčastnil sa ani jeden člen opozície. Mungovci následkom toho Tiszovej hrúzovláde jednohlasne vyslovili dôveru. Je to haňba pre celú stolicu šárišskú. — Tunajší katolícky kruh Rákócziho 3. augusta vydržava letnú zábavu. — Minister vn. nariadil sirotským súdom, aby netrpely nepoctivé spojenie nedospelých. — V tunajšom naukobehu cez prázdniny sriadenom pre učiteľov, odborníci držia prednášky aj o záležitostiach ohňohasičských. — *Bardijov:* Tunajšie kúpele posiaľ navštívilo 810 hostov. — *Hét-hárs:* Z príležitosti 400-ročného jubileuma tunajšieho kostola 16. augusta slávnostnú sv. omšu slúžiť bude osvietený pán biskup dr. August Fischer-Colbrie. — *Zboró:* K úcte sv. Margarety, akožto patrónky tunajšieho kostola 3. júla odbavovaný tu bol veľký odpust z ktorej príležitosti slávnostnú sv. omšu slúžil Adalbert Zaborovsky praepošt-farár prešovský a kázeň mal miestny dekan-farár Jozef Vasskó. — *Delnekakasfabu:* Ján Lieber, radca biskupskej sv. stolice a tunajší farár 15. júla za prítomnosti duchovenstva celého okolia slúžil diamantovú sv. omšu, pri dobrom zdraví, slávil totiž 60-ročné jubileum svojho vysvätenia za kňaza. — *Her-*

nádtihany : Štefan Takács tunajší rodák, novoväsvätený kňaz čanádskeho biskupstva 13. júla slúžil tu prvú sv. omšu, z ktorej príležitosti rukovodičom mu bol titulárny kanonik tunajší vicedekan farár Karol Antal a slávnostnú kázeň držal kaplán z Košíc Jozef Csárszky.

Chýry zo Spiša. V Kéžmarku následkom otrávenia sa koksovým plynom 10. júla zomrel nebezpečný, už viac raz pokutovaný podpalač, robotník Ján Principal. — Vo Vlachoch sriadil majú vrbový sad. — V Starej Vsi 12. júla chytili žandári nebezpečného vysťahovaleckého agenta Jána Škutníka, ktorý za dlhší čas zaoberal sa sprostredkovaním tajného vysťahovania sa. Pochádza z Moravy. — V Haligovciach obesil sa jeden neznámy mladý muž. — V Imrichovciach 7. júla 18-ročná dievka Maria Tököly pri jednom nápade zlej choroby obliala sa horúcou vodou a utrpela ťažké popáleniny, že úsledkom toho zomrela. — Smižanský r. k. učiteľ Vendelin Groszman za zdarné učiteľské účinkovanie od ministra výučby dostal odmenu 160 korún aj listinu uznania. V Kubachoch vystavili štátnu detskú opatrovňu, ktorá 1. júla začala svoje účinkovanie Minister výučby dovolil, aby v Hobgarte, v Landeku, v Mafašovciach a v Littmanove sriadená bola druhá učiteľská stanica. — V mesiaci júni z našej stolice do iných krajov Uhorska na železnici odviezli 311 kusov, do cudzozemska ale 125 kusov rožného statku, 5 koní a 213 ošipaných. Na ostatnom spišskobelanskom jarmoku voľy mali veľmi vysokú cenu, jeden pár predávali vyšie 1000 korú. — V Magure 17. júla bol hrozný dážď, najväčší v tomto roku, napadlo ho až 58 milimetrov. Rieka Dunajec natolko sa rozvodnila, že už ustálená birmovka musela vystať v poľských Nížnych Šromovciach, ležiacich na brehu Dunajca; prechod bol nemožný.

Cholera v Srbsku. Cieľom prekazená a rozvlečenia cholery od 18. júla z Uhorska do Srbska vôbec nebudú chodiť lode. Vlaky budú chodiť, ale cestovateľov podrobia prísnej kontrole. Krem toho zakázané je zo Srbska doviezť hocjaký potravný článok. V Belehrade nateraz 86 vojakov onemocnelo na cholera a dosiaľ 23 z nich zomrelo. Cholera privliekli srbskí vojaci z bojišťa, Medzi belehradským obyvateľstvom cholera dosiaľ ešte nevystúpila. Zimúňska vrchnosť čo najprísnejšie bdie, aby nebezpečnú nákazu neprivliekli na územie Uhorska; akonáhle čo len jeden belehradský obyvateľ onemocnie na cholera, celú srbskú hranicu zatvorí.

Srbskí a bulharskí vojaci v Segedíne. Z tých srbských a bulharských vojakov, ktorí pred hrúzami vojny ušli do Uhorska, dvadsiatich v Segedíne internovali. Vojaci zčiasťky v konopnej dielni, zčiasťky v dielni na zápalky a zčiasťky na osadách verejnej čistoty dostali zamestnanie.

Falšovaná bryndza. Pred niekoľkými dňami dvaja úradníci predstavenstva VII. okresu hlavného mesta v sprievode policajtov zavítali do skladov židovskej obchodníckej firmy s koreninami Szépa a Goldbergera

a tam zhabali viac metr. centov falšovanej lipťovskej bryndze. Dľa výsledku chemického zkúmania bryndza bola zhotonená z margarínu, z hnilého kravského syra, lúhového roztoku a z iných látok. Policia zavrela a zapečatila obchod. Predstavenstvo VII. okresu 16. júla pojednávalo záležitosť židovských falšovateľov bryndze a tak Szépa jak Goldbergera odsúdila každého na 5 dní do chládku a 300 korún peňažnej pokuty. Obchodníci apellovali.

Z Čachtíc.

Pochválen Pán Ježiš Kristus! Ctený pán Redaktor! Prosím o laskavé uverejnenie mojho dopisu v našom «Kresťane».

Ponevác od posledného mojeho dopisu v našom mestečku prihodilo sa viac zaujímavých udalostí, umienil som si, že ich aj v našom milom Kresťane uverejním.

26-ho júna mali sme tu veľký pohráb. Osv. pán gróf Pongrácz, novomestský praepošt a tit. biskup s prisluhovaním viac kňazov pochovával Alexandra Chvalibogovský, rytiera a veľmi nábožného katolika, ktorý za jeho života činnú účasť brával aj vo verejných katolíckych pohyboch.

Odhliaďnúc tohoto zármutku, ináčej cez celé dva týždne mali sme tu aj honvédov, ktorí tu vydržovali ich cvičenia a mali so sebou aj muziku, ktorá každý deň nám vyhrávala na rynku! Pri tomto za povinnosť si držím uverejniť, že dr. Kovács, štábný lekár, mnohých nemocných Čachtičanov veľmi svedomite prezkúmal. Im do lekárne medecínu predpisal alebo dal a za túto jeho unováciu od nikoho celkom nič neprijal. Nech mu to Boh neb. tisícnábne vynahradí. V posledných časoch aj červený kohút viac razy zaspieval nad našim mestečkom. Mali sme tu totiž tento rok už štyri razy oheň. Ináčej je medzi nami dosť poriadnych ľudí, a preto aj mnoho tuhých ľudákov. Ablegáta ale máme mungovca: Markhóta, peštianskeho pravotára, bo ľudák nevystúpil. Bohužial že aj mnohí naši voličia počas voľby len tam idú radi, kde fúka povetrie husaciny a guľašov. Pán ablegát síce neprinde včul medzi nás, bo vie, že by sme sa ho opýtali, či aj on tie figle schvaľuje, pre ktoré Lukácsa z ministerstva zhodili. Nás ablegát si ale myslí: Majte ma radi Čachtičania, však som vás s husacinou a s guľašom nakrmil, aj ste sa do vôle napili a cigár nafajčili; čo ešte žiadate odomňa? S Bohom

J. Vido... ľudák.

Z Hrachovišťa.

Pochválen Pán Ježiš Kristus! Ctený pán Redaktor! Ráčte prosím uverejniť tento dopis v našom milom «Kresťane».

Naša dedinka leží medzi Čachticami a Vrbovým. Obyvateľov je u nás 900 katolíkov a 300 evanjelikov. Náš pán farár je veľmi horlivý, v každom ohľade ucty hodný a menuje sa Celestin Kubicza. Lež ako očúvame,

zamýšľa nás opustiť. Hľadá totiž inú faru, bo že vraj naše povetrie neslúži mu ku zdraviu. Ja, Bože chráň, nechcem pochybovať v jeho slovách, ale mne sa tak pozdáva, že keď aj nie povetrie, lež naša dobrá voda istotne slúži mu na zdravie. — Poľa oráčeho máme tu málo, preto aj málo gazdov je medzi nami. Väčšina obyvateľov žije len z nádennictva. Do žatvy chodievame do Čachtíc, Cermán a Rippán. U nás žatva býva vždy neskoršie o jeden lebo dva týždne, jako v susedných dedinách, ktoré ležia v považskej doline. Tento rok nás Boh aj s trestom navštívil. bo nám skoro všetky kopaniny zmrzly. Co sa týče politického ohľadu, my katolíci sme všetci horliví ľudáci. Naši bratia evanjelici, jako inde tak aj u nás podporujú mungovcov.

S Bohom ostávajúte.

Bývalý tkač.

Richvald (Spiš).

Pochválen Pán Ježiš Kristus. Ctený pán Redaktor! Ráďte prosím uverejniť týchto pár riadkov v našom milom «Krešťane».

Na vonkajšiu opravu nášho farského kostola doteraz obetovali nasledujúci:

Jeden farník 78 kor., Anna Merčák z Ameriky, Bartolomej Ircha z Richvaldu a istý gazda z Hafky po 10 korún, Istý farník 6 kor., jeden gazda, vdova Maria Kultonova z Richvaldu, Ján Palkir a jeho žena, Jozef Jabroczy, vdova Anna Jabroczy a Jozef Gansarčík z Hafky po 5 kor., Ján Gurovič a Vojtech Jabroczy z Hafky po 3 kor., Ondrej Meresák z Hafky 2 k. 40 h., Jozefová Bombara a Jozef Stefanyák z Ameriky, Vilhelm Havas professor gymnázialný z Nových Sadov, Anna Žemjanek, Michal Kocúr, Maria Batori, Jozef Čsupka Kalaber, Alžbeta Ircha, Maria Kocur, vdova Anna Režnický, N. N., Jozef Michna Kulton z Richvaldu N. N., Ondrej Gurovič, Maria Grivalsky, Michal Gurovič, Anna Gurovič, Jozef Ovčarčík Vojtech Grivalsky z Hafky, J. C. z Nitry po 2 kor., Istý havčanský gazda 1 k. 26 h. Kalix Bizub z Ameriky, Štefan Lesar z nitranského Nagyripényu, Michal Spirka z Haligoviec, Sebastin Bežniczky, Alžbeta Palubjak, N. N., N. N., N. N., N. N., N. N., Maria Čsupka, Ondrej Maňák, Katarina Censčák, Ondrej Nedorosčík, Anna Ircha, vdova Žofia Smolen, Ján Censčák Horváth a mládenec Jozef Smolen z Richvaldu, Istý gazda, N. N., z Hafky po 2 kor. Z kostolnej offery sossbieralo sa 44 korún 12 hal. a zo schránky sv. Antona vzalo sa 80 halierov.

Všetkým týmto milodarcom srdečne ďakujem a spolu v mene sviatočného Ježiša prosím aj ostatných farníkov a čitateľov Krešťana a zvlúšte v Amerike prebývajúcich o láskavé prispevky. Nilodary majú sa poslať na Farský úrad v Richvalde (Kristályfalu, Szepesm. Hungary, Europa.)

František Klein, r. k. farár richvaldský.

Krešťania katolíci, čítajte len dobré katolícke knihy a časopisy!

Odkazy redakcie.

A. J. H. List treba písať: Dôstojný pán opát kláštora Mariastern o. p. Banialuka Bosnia. Najlepšie bude keď vo vašej záležitosti váš pán farár bude ta písať. — M. D. P. Vo vašej záležitosti do 31. júla ráčte poslať prosbopis na podžupana trenčianskej stolice. Požiadajte vašeho pána notára, aby vám zostavil prosbopis, ktorý ale opatrený má byť predpísanými listinami.

Vyzvanie k predplateniu.

Všetkých horlivých podporovateľov katolíckych pohybov uctive prosíme s prítomným aby «Krešťana» v kruhoch svojich známym rozširovať si nezťažovali. Odberateľov «Krešťana» ale, ktorí nám predplatné od dlhšieho alebo kratšieho času dlhujú, napomínáme, aby nám podlžnosť svoju bez meškania zaplatili.

Predplatná cena:

na celý rok 4 koruny,
na pol roka 2 koruny,
na štvrt roka 1 koruna.
Do Pruska: na celý rok 6 korún.
Do Ameriky: Na celý rok 8 korún.

Administrácia Krešťana

Obchodná týždenná zpráva.

V Budapešti, 22. júla.

Úradne značené ceny za 100 kilogrammov.

Pšenica tisská, nová	kor. 21:20—22:40
» stolnobelohradská, nová	« 21:00—22:20
» peštianska, nová	« 21:00—22:65
« banátska, nová	« 21:90—22:55
Raž prvotriedna	« 19:25—19:45
« druhotriedna	« 19:05—19:25
Jačmeň nový, prvotriedny	« 17:40—18:00
Ovos prvotriedny	« 20:00—21:00
« druhotriedny	« 20:00—20:50
Datelinové semä červená datelina	« 190:00—200:00
« lucerna	« 90:00—130:00
Otruby drobné	« 12:00—12:26
« hrubé	« 12:00—12:20
Kukurica	« 15:30—15:60
Konopné semä	« 26:00—26:50
Proso	« —————
Rasca (kmín)	« 81:00—81:00

Múka pšeničná:

č.	0	1	2	3	4	5	6
K.	17:40	17:10	16:80	16:40	16:00	15:40	14:80

č.	7	7 ^{1/2}	8
K.	14:20	13:20	7:80

Za 50 kilogrammov i s vrecom.

Strova:

Šošovica čistá	kor.	36:00—56:00
Hrach lúpaný	«	29:00—30:00
Hrach nelúpaný, čistý	«	30:00—32:00
Mak	«	72:00—75:00
Fazula strakavá	«	18:00—20:00
Fazula veľká biela	«	23:00—25:00
Zemiaky (hornouhorské) biele	«	6:00—8:00

Zemiaky (hornouhorské) ruzové ... « 6:00—7:20
 « « žlté — « 10:00—12:00
 Za 100 kilogrammov.

Mäsité články:

Sviňská masť budapeštianska ... kor. 150:00—151:00
 Slanina mestská 4-kusová ... « 127:00—128:00
 « « 3-kusová ... « 130:00—131:00

Koloniálny tovar:

Petrolej fiumánsky, krištálový ... kor. 45:00—46:00
 « « White-Star (***) « 40:00—40:00
 Cukor v klobúkoch ... « 82:00—82:50
 « kockový ... « 88:50—89:00
 Spiritus denaturalisovaný, ku priemyselným účelom jeden barill « 50:50—55:25

Známo je vôbec,
 že len
LUDVIKA KÁLLAI-ho
 motorfabrika
 Budapest, VI., Gyár-utca 28,

pri úplnej záruke lífruje najchýrnejšie motorlátiace stroje. Po celej krajine pochvalne známych najlepších a najjednoduchších, pôvodných Ludvika Kállai motorov prosíme žiadať obrázkový cenník.

Upozornenie! Ludvika Kállai-ho vychýrenú motorovú fabriku netreba zameniť s druhými firmami pod menom Kállai.

Tretia krajináská púť na milostné miesto Lourdes. Prevelebný pán Ján Foltin, farár obce Bajót, ako duchovný vodca 28. septembra popoludní o štvrtvej hodine z východného nádražia v Budapešti krajináskú púť povede na milostné miesto Lourdes. — Smer cesty: Budapest, Fiume, Benátky, Pavia, Milano, Genua, Monte-Carlo, Lourdes. Smer zpiatočnej cesty: Rim, Foligno, Assisi, Loreto, Ancona, Fiume, Budapest. Cesta ta a zpiatky koštuje 85 zlatých. Prihlásiť možno sa už s doposlaním 20 korún predplatku. Blížšie vysvetlenie podáva vodca púte Jozef Kaiser (Esztergom).

Lacné české perie!

5 kilo nové tmavé driapané 9.60 K, lepšie 12 korún. Biele mäkké, jak páper 18 K, 24 K. Biele ako snáh mäkké jak páper, drapané 30, 36, 42 K. — **Metové postele.** A červeného cínovatu 1 dobre naplnená perin alebo 1 zpodná perina 130 cm. dlhá 116 cm. široká K 10.—, 12.—, 15.—, 18.—, 2 metre dlhá, 140 cm., široká K 13.—, 15.—, 18.—, 21.—. Poduška 80 cm. dlhá 58 cm. široká K 3.—, 3.50, 4.—, 90 cm. dlhá, 70 cm. široká K 4.50, a 5.50. Krom toho šotovuujeme vo veľkosti dla vole. Trojdielovú srstennú matrac na jednu postel K 27.— lepšej jakovosti K 33.— Zasielky vyše 10 korún franko s poštovou dobierkou. Výmena a navrátenie dovoluje sa pri náhrade porta. **Benedikt Sachsel, Lobes 134. pri Pilsen (Čechy).**

Najlepší český prameň k objednaníu.

Laoné perie na postel!

1 kg. sivé dobré drapané 2 K, lepšie 2 koruny 40 hal.; prima pelbiele 2 koruny 80 halierov; biele 4 K, biele páperové 5 K 10 h.; 1 kg veľní fajne, ako snáh biele, drapané 6 K 40 h., 8 K.; 1 kg. paperie, sivé 6 K, 7 K; biele fajnové 10 K; naj-fajnejšie paperie z prs 12 K, pri oblednaní 5 kg. franko.

Hotové postele

z hustej tkniny červeného, modrého, bieleho alebo žltého nankingu, 1 perina. 180 cm. dlhá 120 cm široká s dvomi podhlavkami, každý 80 cm. dlhý, 60 cm široký naplnený novým, sivým, veľmi trvácim mäkm perim 16 K; polpapie 20 K; paperie 24 K; jednolivé periny 10 K, 12 K, 14 K, 16 K; podhlavky 3 K, 3 K 50 h., 4 K. Periny 200 cm. dlhé 140 cm. široké 12 K, 14.70 K, 17.80 K, 21 K. podhlavky 90 cm. dlhé 70 cm. široké 4.50 K, 5 K, 5.20 K, 5.70 K. Spodné periny z pevného vrázkovaného grádlu 180 cm. dlhé, 116 cm. široké 12.80, 14.80 K. Vývez s poštovou dobierkou od 12 K počnúc franko. Výmena alebo návrat dovolené. Za nezopovedné návrat peňazi obšírny cenník zdarma a franko.

S. Benisch v Deschenitz č. 826., (Čechy.)

Singerove šijacie stroje!

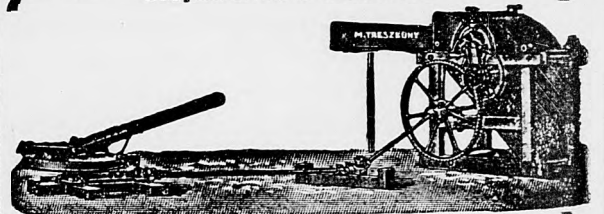
Celkom nová malá Singerka za K 60.—, dobre opravená pre domácnosť a pre remeslo od K 24 vyše! Biele, gramofony, platnev ľavých cenných. Na sklade má

Jozef Habán Budapest, VII., Altmásy-tér 14. Obrázkový cenník pošlem na žiadosť zdarma.

Pánom roľníkom

odporúčam svoje najnovšie
hospodárske stroje.

Páni roľníci načo by ste kupovali stroje z dalekej cudziny z Čiech a Moravy a platili veľké peniaze za dovoznú a pritom neobdržíte stroj ani lepší ani lacnejší, ba práve naopak. Stroje dostanete u nás podpísaného dobre, dokonale silné, trvace a ľahko idúce, pod zárukou. **Teda svoj k svojmu a nie k cudziemu.**

Mlaťačky. Zentúre. Rajtáre. Sečkovice. Šrotovníky. Triery. Pluhy. Stroje na siatie. Brány. Hrače. Stroje na rezanie kapusty, burgyne, zemiakov a dreva. Mangle. Decimalky. Mačkadlá na syr, hlinu, borievky a slad. Stroje na lámánie stromovej kôry a lúpanie kukurice atd.

Obrázkové cenníky na žiadosť zašlem zdarma a franko.

Michal Treskoň,
 strojník a majiteľ dielne na hospodárske stroje
 V BYTČI (Nagybicsese).

Oznamy prijíma administrácia

KREŠTAN

Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28.

Pri objednávkach na naše ohlasy,
 prosíme odvolávať sa vždy na
 náš časopis.